

Nr 102.

Av herr **Rydén** m. fl., om kompletterande dekorerings av andra kammarens plenisal.

I utlåtande till riksgäldsfullmäktige, avgivet av den nämnd, som utsetts att granska de av konstnären Axel Törneman för andra kammarens plenisal utförda tre väggmålningarna, bestående av herrar Richard Bergh, Ragnar Östberg, Olle Hjortzberg, Carl G. Laurin och Aron Johansson, uttalade nämnden den förhoppningen, att en plan till kompletterade av den utförda dekorerings i syfte att åstadkomma en närmare förbindelse mellan de redan målade väggfälten samt återstående valvfält och taket så snart ske kunde borde komma till stånd. Nämndens yttrande var av följande lydelse:

Undertecknade, utsedda att granska de av Axel Törneman utförda väggmålningarna i andra kammarens plenisal och som dels under det pågående målningsarbetet, dels efter målningarnas avslutande tagit desamma i betraktande, få härmed såsom sin åsikt uttala, att konstnären i stort sett löst sin uppgift på ett synnerligen gott och berömligt sätt. Denna uppgift har icke varit att åstadkomma en enhetlig rumsdekorerings, den har varit begränsad till att med monumentala målningar utfylla tre valvformiga, med breda ramar kringgårdade väggfält i en redan befintlig rumsdekorerings, och de nya målningarna böra bedömas med detta förhållande för ögonen. Emellertid anser granskningsnämnden, att rummet uppenbart kräver en närmare förbindelse mellan målningarna och den övriga dekorerings, särskilt vad de återstående valvfälten samt taket beträffar, och vågar därför uttala den förhoppningen, att en plan till kompletterande snarast måtte komma att på uppdrag av riksdagen utarbetas och vill för sin del förorda, att riksdagshusets arkitekt och herr Axel Törneman måtte få detta arbete sig anförtrott.

Med hänvisning till detta utlåtande hemställde herr Axel Ekman i en inom andra kammaren den 24 januari 1914 väckt motion (nr 78/1914 A), att riksdagen måtte besluta att uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att genom arkitekten Ar. Johansson och konstnären Axel Törneman låta utarbeta plan till kompletterande dekorerings av andra kammarens plenisal och att därefter förelägga riksdagen, om möjligt redan innevarande riksdag, den sålunda utarbetade planen för prövning och eventuellt godkännande.

Denna motion hann emellertid icke bliva av 1914 års lagtima riksdag behandlad, innan riksdagen upplöstes.

Vid urtima riksdagen efter nyvalen samma år upprepade herr Ekman sin motion med enahanda hemställan. I avgivet utlåtande den 9 juni 1914

förmälde sig bankoutskottet (utl. 1/1914 B) icke hava något att erinra mot motionärens förslag, och utskottet tillstyrkte följaktligen bifall till motionen, dock med uttalande, att den ifrågakvarande planen borde åtföljas av kostnadsförslag.

Utskottets hemställan blev av kamrarna bifallen.

I förnyat utlåtande, avgivet den 29 augusti 1914, återupptog bankoutskottet frågan. Utskottet hade erhållit en skrivelse från riksgäldsfullmäktige, daterad den 28 juli 1914, vari fullmäktige meddelade, att konstnären Axel Törneman och arkitekten Johansson efter anmodan av fullmäktige uppgjort dels plan och kostnadsberäkning för ifrågakvarande dekoreringsplan, dels ock fem skisser till de målningar, som voro avsedda att utföras, jämte en interiör över själva plenisalens utseende, sedan målningarna fullbordats och salens tak ommålats på föreslaget sätt.

Förslaget avsåg att dekorera de fem läktarnischerna med motiv hänvisande till landets huvudnäringar, skogsskötsel, handel- och sjöfart, bergsbruk, industri och åkerbruk. Plenisalens tak skulle ommålas i varmt guldbrun ton, något ljusare än takpanelens.

Kostnaderna för kompletteringen av dekoreringsplanen i enlighet härmed beräknades till 33,000 kronor, varav 25,000 kronor till konstnären Axel Törneman för all dekorativ målning. Angående det sålunda framlagda förslaget hade bankoutskottet anmodat riksgäldsfullmäktige att inhämta yttrande från samma nämnd, som förut granskade de redan utförda väggmålningarna i andra kammarens plenisal. Den 24 augusti 1914 hade från denna nämnd inkommit följande yttrande.

»Sedan undertecknade jämte riksdagshusets arkitekt i skrivelse till riksgäldsfullmäktige av den 10 januari 1914 hemställt, att en plan måtte utarbetas till kompletterande dekoreringsplan av andra kammarens plenisal och riksdagen för detta ändamål behagat vända sig till herrarna Aron Johansson och Axel Törneman, hava dessa för oss, på uppdrag, till granskning framlagt detta sitt förslag. Det innebär, att den färgbehandling, som för närvarande förefinnes å salens trä- och putsytter, bringas till en lyckligare samverkan med varann och med de Törnemanska freskerna samt att salens återstående fem valfärdigt täckas med frescoframställningar av samme mästare. De motiv, som enligt förslaget skola komma till utförande, hava vunnit granskningsnämndens gillande såväl med hänsyn till estetiska synpunkter som med avseende på ämnesvalen.»

För egen del inskränkte sig utskottet i sitt den 29 augusti 1914 avgivna utlåtande till att beträffande skissernas konstnärliga värde och lämplighet till utförande hänvisa till den sakkunniga nämndens sålunda avgivna yttrande. Med hänsyn till de tryckta tiderna ville utskottet emellertid icke föreslå riksdagen att nu fatta beslut angående dekoreringsplanens utförande. I enlighet med utskottets hemställan beslöt jämväl riksdagen, att det förelig-

gande förslaget till kompletterande dekorerings av andra kammarens plenisal icke skulle till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Då förutsättningarna för uppskovet med slutförandet av plenisalens dekorerings numera icke längre föreligga, och då det syns oss synnerligen önskvärt, att denna dekorerings måtte få fullföljas i enlighet med den förut uppgjorda och av vederbörande sakkunniga tillstyrkta planen i syfte att förläna salen en mera enhetlig och ur skönhetsynpunkt tilltalande verkan, tillåta vi oss att föreslå åtgärder i denna riktning. Enligt vad vi inhämtat, hava jämväl de sakkunniga, som år 1914 yttrade sig över det då uppgjorda förslaget, med undantag av konstnären Richard Bergh, som under tiden avlidit, förklarat sig vidhålla sin uppfattning om önskvärdheten av att 1914 års plan måtte komma till utförande.

Kostnaderna för dekorerings beräknades, på sätt av det ovanstående framgår, år 1914 till 33,000 kronor, vilket belopp med hänsyn till det ändrade penningvärdet numera torde få höjas. Vi förutsätta, att utskottet härom från riksgäldsfullmäktige införskaffa nödig utredning. Kostnaderna torde få bestridas av anslaget till riksdagskostnader.

Med hänvisning till vad vi sålunda anført tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte *dels* uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att genom konstnären Axel Törne-
man och arkitekt Aron Johansson låta utföra komplet-
terande dekorerings av andra kammarens plenisal i en-
lighet med det förslag, som av fullmäktige den 28 juli
1914 överlämnades, *dels ock* bemyndiga fullmäktige
att av anslaget till riksdagskostnader bestrida för den-
na dekorerings erforderliga utgifter.

Stockholm den 20 januari 1925.

Värner Rydén.
Arthur Engberg.

Arvid Lindman.
Eliel Löfgren.

Joh. Johansson.

